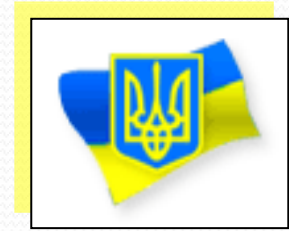

- **Національна академія внутрішніх справ**
Кафедра кримінального процесу

ЛЕКЦІЯ

- з навчальної дисципліни
- **«СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ»**

Тема № 1.

**Предмет, система та основні поняття
навчальної дисципліни «Судові та
правоохоронні органи України»**

Київ -2021

● План лекції:

1. Предмет і система навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України».
2. Юридичне визначення правоохоронної, судової та правозахисної діяльності.
3. Міністерство внутрішніх справ України його система та основні завдання. Поняття, основні завдання та принципи діяльності Національної поліції України. Система та повноваження поліції.
4. Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол.
5. Міністерство юстиції України: структура, правова основа діяльності, основні завдання та повноваження.
6. Гендерна рівність. Нормативно-правові документи у сфері гендерної рівності. Гендерна рівність та Національна поліція.

Література:

1. Конституція України: Закон України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII. {Із змінами, внесеними згідно із Законами: [№ 2475-VIII від 03.07.2018](#), ВВР, 2018, № 36, ст. 272, [№ 113-IX від 19.09.2019](#), ВВР, 2019, № 42, ст. 238, [№ 263-IX від 31.10.2019](#)}. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. № 1402-VIII. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
4. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу. Міжнародний документ від 13 черв. 1956 р. (набрав законної сили 13 черв. 1956 р., із змінами, внесеними згідно з станом на 1 січ. 1986 р.). Верховна Рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_142.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02 лип. 2015 р. № 2822. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF>.

7. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції

України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02 лип. 2014 р. № 228-2014-п. Верховна Рада України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>.

8. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 верес. 2012 р. № 5207-VI {Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1263-VII від 13.05.2014, ВВР, 2014, № 27, ст. 915}. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 19 лют. 2021 р. К.: ПАЛІВОДА А.В., 2021. 452 с.

10. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, М. П. Каркач та ін. ; за ред. І. Є. Марочкіна. Х.: Право, 2014. 448 с.

11. Судові та правоохоронні органи України: [мультимедійний навчально-методичний посібник] / Симчук А. С., Степанова Г. М., Кулик М. Й., Моргун Н. С. Підвисоцький В. В. Національна академія внутрішніх справ, 2019. URL: https://arm.naiau.kiev.ua/books/spou_2019/start.html.

12. Судові та правоохоронні органи України [навчальний посібник у схемах і таблицях] / Г. М. Степанова, А. С. Симчук, Н. С. Моргун, М. Й. Кулик. К.: 2019. 120 с.

Питання 1.

Предмет і система навчальної
дисципліни «Судові та
правоохоронні органи України»

Предметом даної дисципліни є
система знань щодо нормативно-правової
бази, основних засад організації, завдань,
функцій, повноважень та основних
напрямів державних органів так і
недержавних правових (самоврядних)
інститутів з діяльності у судовій сфері, а
також правоохорони та правозахисту,
взаємодію між ними та з державними
органами різних гілок влади.

Дисципліну «Судові та правоохоронні органи України» можна визначити як таку, в рамках якої вивчаються основи організації та найбільш істотні напрями і завдання діяльності судових, правоохоронних, правозахисних органів та недержавних правових інститутів, їх взаємодія один з одним та іншими органами держави.

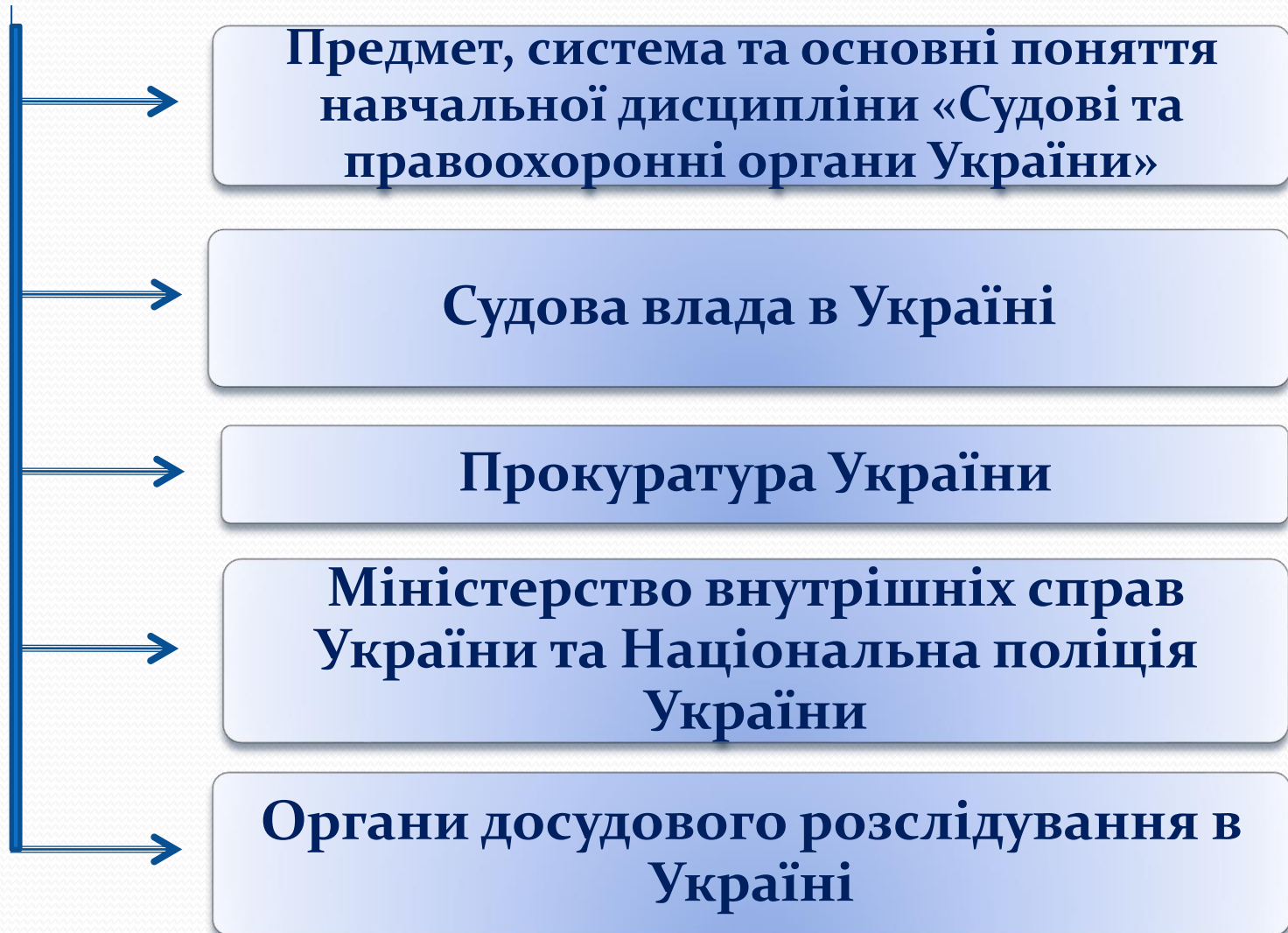

Система чи зовнішня побудова курсу «Судові та правоохоронні органи України» включає в себе дві частини: **загальну і особливу.**

Загальна частина присвячена таким основним, вихідним положенням як поняття, предмет, завдання навчальної дисципліни, законодавчі джерела дисципліни, методи пізнання, співвідношення з іншими навчальними дисциплінами.

Особлива частина розглядає всі і кожен окремо судовий, правоохоронний та правозахисний орган, його виникнення, організацію, побудову, внутрішню систему і структуру, цілі, завдання та функції.

Систему дисципліни складає сукупність взаємопов'язаних між собою проблем і питань, які вивчаються в даній дисципліні і складаються з наступних тем:

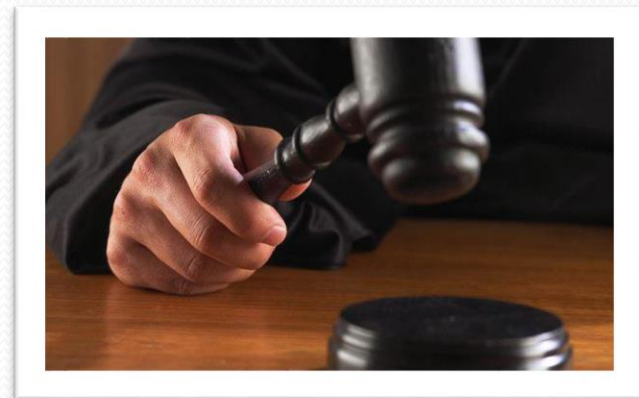

- Питання 2.

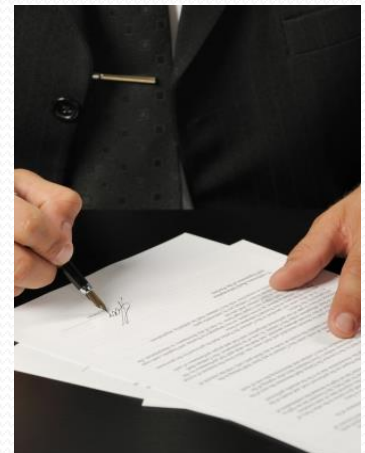
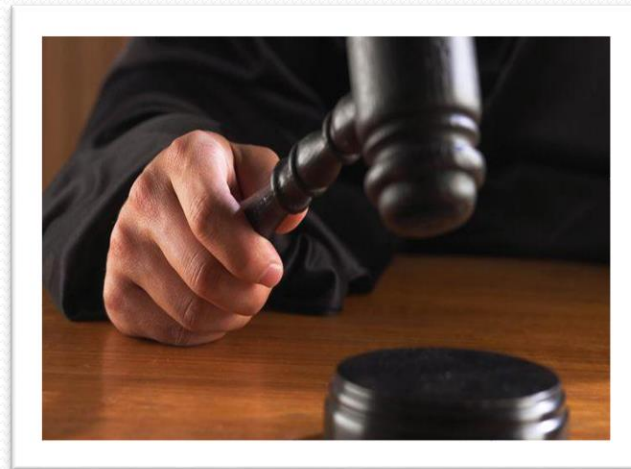
- Юридичне визначення правоохоронної, судової та правозахисної діяльності

- **Юридична діяльність** — це різновид соціальної діяльності, що здійснюється у сфері права юристами на професійній основі з метою отримання правового результату, задоволення потреб та інтересів соціальних суб'єктів відповідно до вимог права.
- Їй притаманні основні риси, характерні для будь-якої соціальної діяльності: *предметність*, *доцільність* тощо.

За суб'єктами розрізняють такі види юридичної діяльності:

- 1) правоохоронна діяльність;*
- 2) судова діяльність;*
- 3) правозахисна діяльність.*

Ознаки правоохоронної діяльності

- 1) *правоохоронна діяльність має владний характер, який полягає у захисті певних суспільних відносин уповноваженими органами;*
- 2) *правоохоронна діяльність має правозастосовчий характер рішень, що приймаються;*
- 3) *правоохоронна діяльність здійснюється не будь-яким способом, а лише із застосуванням юридичних заходів впливу до правопорушників;*
- 4) *значною ознакою правоохоронної діяльності являється те, що застосовувані в процесі її здійснення юридичні заходи впливу повинні суворо відповідати приписам закону;*

Ознаки правоохоронної діяльності

- 5) характерною ознакою правоохоронної діяльності є *процедурна (процесуальна) ознака*;
- 6) істотною визнається *статусна (професійна) ознака особи, яка є уповноваженим державою суб'єктом такої діяльності*.

Правоохоронна діяльність — це державна правомірна діяльність, що полягає у впливі на поведінку людини або групи людей з боку уповноваженої державою посадової особи шляхом охорони права, відновлення порушеного права, припинення або розгляду порушення права, його виявлення або розслідування з обов'язковим дотриманням встановлених у законі процедур для цієї діяльності.

*Система правоохоронної діяльності
реалізується у різних типах
правозастосовних дій, а саме:
правовстановлюючих,
правозабезпечувальних,
правопримувальних
та
правовідновлювальних.*

Структурно до системи правоохоронної діяльності входять такі напрями:

- а)** діяльність державних органів із організаційного забезпечення діяльності органів судової влади;
- б)** діяльність щодо виконання функцій з підтримання публічного (державного) обвинувачення в суді, представництва та нагляду;
- в)** діяльність з виявлення, запобігання та розслідування кримінальних правопорушень;
- г)** діяльність із захисту державної безпеки, державного кордону та охорони правопорядку.

А. Органи, які здійснюють організаційне забезпечення діяльності органів судової влади

- 1) Міністерство юстиції України (Мінюст);**
- 2) Вища рада правосуддя;**
- 3) Державна судова адміністрація України;**
- 4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України;**
- 5) Служба судової охорони.**

Б. Діяльність щодо виконання функцій з підтримання публічного (державного) обвинувачення в суді, представництва та нагляду.

Виконання зазначених функцій, державою покладено на *прокуратуру України*.

Діяльність органів прокуратури – один із засобів реалізації державної влади, яка функціонує виключно в інтересах держави, вона закріплена в Конституції України та в інших правових актах.

поліція

В. Діяльність з виявлення, запобігання та досудового розслідування кримінальних правопорушень

Законодавство з виявлення та розслідування кримінальних правопорушень охоплює наступні види діяльності:

- а) оперативно-розшукова;*
- б) дізнання;*
- в) досудове слідство.*

ПОЛІЦІЯ

Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності (п. 5 ст. 3 КПК України).

Органами досудового розслідування (органами, що здійснюють дізнання і досудове слідство) є:

1) слідчі підрозділи:

- а) органів Національної поліції;
- б) органів безпеки;
- в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- г) органів державного бюро розслідувань;

2) підрозділи детективів, підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України.

3. Дізнання здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів:

- а) органів Національної поліції;
- б) органів безпеки;
- в) органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- г) органів Державного бюро розслідувань;
- г) Національного антикорупційного бюро України.

Слідчі працюють у тісному контакті з оперативними підрозділами:

- органів Національної поліції,
- органів безпеки,
- Національного антикорупційного бюро України,
- Державного бюро розслідувань,
- органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства,
- органів Державної прикордонної служби України.

Г. Діяльність із захисту державної безпеки, державного кордону та охорони правопорядку

Зазначені функції реалізують:

- *Служби безпеки України (СБУ);*
- *Державна прикордонна служба України;*
- *Національна поліція України;*
- *Національна гвардія України.*

- **Національна поліція України** – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

- *У складі поліції функціонують:*

- 1) кримінальна поліція;
- 2) патрульна поліція;
- 3) органи досудового розслідування;
- 4) поліція охорони;
- 5) спеціальна поліція;
- 6) поліція особливого призначення.

У системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення.

До ознак правоохоронних органів відносяться їх:

- ✓ державно-владний, юрисдикційний характер;
- ✓ підзаконність та точна регламентованість діяльності;
- ✓ правозастосовна суть рішень, що приймаються ними, застосування державного примусу в процесі виконання покладених на них завдань.

Правоохоронні органи

Правоохоронні органи – це державні органи, основним (або головним) предметом діяльності якого є законодавчо визначенні функції або завдання з охорони права, відновлення порушеного права або організація виконання покарання, захист національної (державної) безпеки, підтримання правопорядку, забезпечення стану законності.

II. Судова діяльність

Судова діяльність є різновидом юридичної діяльності, якій притаманні ознаки як правоохорони, так і правозахисту.

Суб'єктом, що реалізує судову діяльність виступає **суд**, який здійснюючи судову діяльність, може виконувати і суто правоохоронні дії, а саме правовстановлюючі, правозабезпечувальні, правопримущувальні та правовідновлювальні.

Судова діяльність

Основними завданнями (функціями) судової влади є здійснення **правосуддя і судового контролю**.

Правосуддя – це державна діяльність, яку проводить суд шляхом розгляду і вирішення у судових засіданнях в особливій, встановленій законом процесуальній формі цивільних, кримінальних, господарських та адміністративних справ.

Функція судового контролю. Контроль за законністю і обґрунтованістю рішень і дій державних органів їх посадових та службових осіб.

Судова діяльність полягає у розгляді та вирішенні спірних питань із захисту права, відновлення порушеного права, припинення порушення права, застосуванні заходів правового впливу, у тому числі санкцій, шляхом розгляду судових справ, аналізу судової статистики та узагальнення судової практики, а також у наданні правової допомоги відповідно до міжнародних договорів.

III. Правозахисна діяльність

Правозахисна діяльність складається з кількох складових.

Перша складова полягає у роз'ясненні громадянам їх прав та обов'язків.

Друга складова правоохоронної діяльності це забезпечення здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі.

Правозахисна діяльність

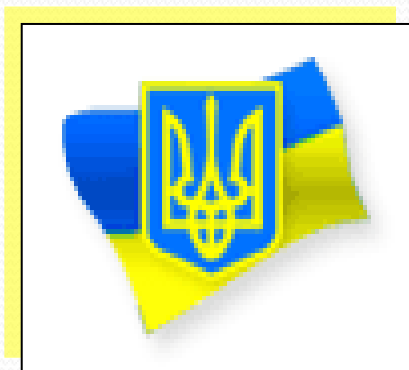
Суб'єктами правозахисної діяльності

є:

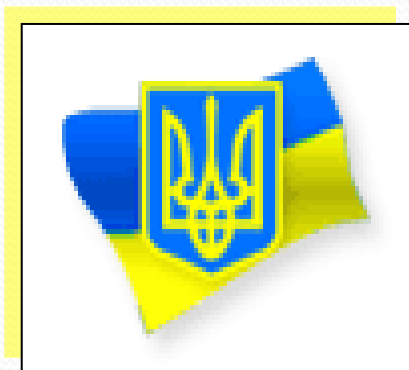
1) Міністерство юстиції України

2) Нотаріат

3) Адвокатура України

Правозахисна діяльність полягає в наданні кожному громадянину правової допомоги, а також юридичним особам, іноземцям і особам без громадянства в спірних питаннях із охорони права, зловживання правом, захисті фізичних осіб від обвинувачення та в державному гарантуванні охорони прав громадян правозахисними органами.

**Нормативні акти з навчальної
дисципліни
«Судові та правоохоронні органи
України»**

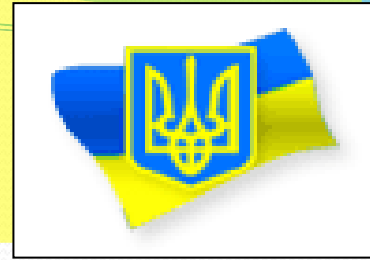
Усі нормативно-правові акти залежно від їх змісту (предмета) можна поділити на групи. Це: **1)** *акти загального характеру;* **2)** *нормативні акти щодо організації й функціонування органів:* **а)** *судової влади і суддів;* **б)** *юстиції і установ, що здійснюють виконання судових рішень;* **в)** *прокуратури;* **г)** *досудового розслідування злочинів;* **д)** *з надання правової допомоги;* **е)** *нотаріату.*

Питання 3.

**Міністерство внутрішніх справ України
його система та основні завдання.**

**Поняття, основні завдання та принципи
діяльності Національної поліції України.**

Система та повноваження поліції

Міністерство внутрішніх справ України (МВС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

(Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджено Кабінетом Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878)

До системи МВС України входять:

- Національна поліція України
- Державна прикордонна служба України
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій
- Державна міграційна служба України
- Національна гвардія України

МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах:

→ забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг

→ захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні

→ цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності

→ міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів

МВС у своїй діяльності керується

Конституцією та законами України,

указами Президента України

та

постановами Верховної Ради України, прийнятими
відповідно до Конституції та законів України,

актами Кабінету Міністрів України,
іншими актами законодавства.

Основними завданнями МВС є забезпечення формування державної політики у сферах:

- 1)** охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг;
- 2)** захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;
- 3)** цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності;
- 4)** міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Повноваження МВС України:

- 1)** узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо його вдосконалення та в установленому порядку вносить їх на розгляд Кабінету Міністрів України;
- 2)** розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;
- 3)** погоджує проекти законів, інших актів законодавства, які надходять на погодження від інших міністерств та центральних органів виконавчої влади, готує в межах повноважень, передбачених законом, висновки і пропозиції до проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, внесених на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- 4)** готує в межах повноважень, передбачених законом, зауваження і пропозиції до прийнятих Верховною Радою України законів, що надійшли на підпис Президентіві України;
- 5)** розробляє проекти державних програм з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, безпеки дорожнього руху, охорони державного кордону, захисту об'єктів і територій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, а також з питань міграції;

6) забезпечує міжнародне співробітництво, бере участь у розробленні проектів та укладенні міжнародних договорів України з питань, що належать до його компетенції, забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, виконання укладених міжнародних договорів України;

7) організовує в межах повноважень, передбачених законом, організаційно-управлінське та науково-методичне забезпечення судово-експертної діяльності;

8) організовує діяльність територіальних органів з надання сервісних послуг МВС (далі - територіальні органи);

організовує та здійснює поточне і перспективне планування, розроблення планів основних організаційних заходів МВС, роботи колегії МВС, нарад керівництва МВС;

9) проводить моніторинг стану публічної безпеки та правопорядку в державі; вивчає, аналізує і узагальнює результати та ефективність реалізації центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовує і координує Міністр, державної політики у відповідних сферах;

10) здійснює інші повноваження.

МВС для виконання покладених на нього завдань має право:

- 1) залучати в установленому порядку спеціалістів центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками), вчених, представників інститутів громадянського суспільства (за згодою) до розгляду питань, що належать до компетенції МВС;**
- 2) отримувати в установленому порядку безоплатно від міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, документи і матеріали;**
- 3) скликати наради, утворювати комісії та робочі групи, проводити наукові конференції, семінари з питань, що належать до його компетенції;**
- 4) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами.**

МВС очолює *Міністр*, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міністр має першого заступника та заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра.

Основною складовою системи Міністерства внутрішніх справ є Національна поліція України (далі – поліція).

Національна поліція України – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Завданнями поліції відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну поліцію» є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

- У своїй діяльності поліція керується
- Конституцією України,
- міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України,
- Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України,
- актами Президента України,
- постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України,
- актами Кабінету Міністрів України,
- а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України,
- іншими нормативно-правовими актами.

Діяльність поліції будується на принципах:

→ верховенство права

→ дотримання прав і свобод людини

→ законності

→ відкритості та прозорості

→ політичної нейтральності

→ взаємодії з населенням на засадах
партнерства

→ безперервності

У складі поліції функціонують:

- 1) кримінальна поліція;
- 2) патрульна поліція;
- 3) органи досудового розслідування;
- 4) поліція охорони;
- 5) спеціальна поліція;
- 6) поліція особливого призначення.

Завдання, основні напрями організації роботи, права і обов'язки патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України затвердженні наказом МВС України *«Про затвердження Положення про патрульну службу МВС» від 02 липня 2015 року № 796.*

Організація діяльності органів досудового розслідування Національної поліції врегульована наказом МВС України *«Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» від 06 липня 2017 року № 570*

У системі поліції можуть утворюватися науково-дослідні установи та установи забезпечення.

Загальна чисельність поліції, що утримується за рахунок коштів Державного бюджету України, до 1 січня 2018 року не може перевищувати 140 тисяч осіб.

Структура апарату Національної поліції України

1. Керівництво.
2. Департамент забезпечення діяльності Голови.
3. Департамент карного розшуку (у складі кримінальної поліції).
4. Департамент кримінальної розвідки (у складі кримінальної поліції).
5. Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми (у складі кримінальної поліції).
6. Департамент протидії наркозлочинності (у складі кримінальної поліції).
7. Департамент оперативної служби (у складі кримінальної поліції).
8. Департамент оперативно-технічних заходів (у складі кримінальної поліції).
9. Департамент забезпечення діяльності, пов'язаної з небезпечними матеріалами (у складі кримінальної поліції).
10. Департамент превентивної діяльності.
11. Департамент «Корпусу оперативно-раптової дії» (у складі поліції особливого призначення).
12. Департамент міжнародного поліцейського співробітництва.
13. Головне слідче управління.
14. Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування.

15. Департамент інформаційно-аналітичної підтримки.
16. Правовий департамент.
17. Департамент кадрового забезпечення.
18. Департамент комунікації.
19. Департамент фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку.
20. Департамент внутрішнього аудиту.
21. Департамент управління майном.
22. Департамент зв'язку та телекомунікацій.
23. Департамент документального забезпечення.
24. Департамент вибухотехнічної служби.
25. Управління режиму та технічного захисту інформації.
26. Управління забезпечення прав людини.
27. Управління з питань запобігання корупції та проведення люстрації.
28. Відділ організації кінологічної діяльності.
29. Відділ спеціального зв'язку.
30. Сектор з питань пенсійного забезпечення.
31. Управління кримінального аналізу (у складі кримінальної поліції).
32. Управління організації діяльності підрозділів поліції на воді та повітряної підтримки.

Територіальні органи поліції утворює, ліквідовує та реорганізовує Кабінет Міністрів України за поданням Міністра внутрішніх справ України на підставі пропозицій керівника поліції.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ» від 16 вересня 2015 року № 730 утворено 27 територіальних органів Національної поліції.

Структуру територіальних органів поліції затверджує керівник поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України.

Основні повноваження поліції передбачені у ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію».

Так, поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;
- 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;
- 5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) здійснює інші повноваження.

***Поліцейський та його статус.
Добір на посаду поліцейського***

Поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції.

Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджує Міністр внутрішніх справ України.

(ст. 17 Закону України «Про Національну поліцію»).

Поліцейський відповідно до ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію» зобов'язаний:

- 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;
- 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;
- 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;
- 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;
- 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;
- 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактано-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

Вимоги до кандидатів на службу в поліції визначено в Законі України «Про Національну поліцію» (ст. 49).

На службу в поліції можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років,
які мають повну загальну середню освіту,
незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання,
які володіють українською мовою.

Питання 4.

Міжнародна організація кримінальної
поліції – Інтерпол

INTERPOL

ІНТЕРПÓЛ

(фр. Organisation Internationale de Police Criminelle, OIPC, англ. International Criminal Police Organization, ICPO) — організація, що займається пошуком певного об'єкту, людини, сприяє пошукам поліції. Заснована як англ. International Criminal Police Commission в 1923 р., а з 1956р. використовується теперішня назва.

INTERPOL

Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол (МОКП – Інтерпол) створена 7 вересня 1923 року рішенням Міжнародного поліцейського конгресу, що проводився у м. Відні, Австрія.

INTERPOL

Метою Інтерполу є:

- забезпечувати широку взаємодію всіх органів (установ) кримінальної поліції в рамках існуючого законодавства країни та у дусі Загальної Декларації прав людини;
- створювати і розвивати установи, які можуть успішно сприяти попередженню кримінальної злочинності і боротьбі з нею (ст. 2 Статуту).

Організації **забороняється** будь-яке втручання чи діяльність політичного, воєнного, релігійного чи расового характеру (ст. 3 Статуту).

СТРУКТУРА ІНТЕРПОЛУ

Генеральна Асамблея – вищий орган управління Інтерполу, який утворюють делегати країн-учасниць, що збираються на сесії один раз на рік.

**Виконавчий комітет складається із
Президента, трьох Віце-президентів та
дев'яти делегатів, які обираються
Генеральною Асамблеєю.**

INTERPOL

Генеральний Секретаріат – основний виконавчий орган Інтерполу, який включає в себе поліцейський, інформаційно-довідковий та інші відділи.

Генеральний Секретаріат складає близько 260 осіб, серед яких і поліцейські, підряджені до складу Інтерполу країнами-учасницями. Роботою Генерального Секретаріату керує Генеральний Секретар, який затверджується на цій посаді Генеральною Асамблеєю строком на 5 років.

Генеральний Секретаріат виступає як міжнародний центр боротьби зі злочинністю і діє як спеціалізований інформаційний центр, організує розшук злочинців через Національні Центральні Бюро Інтерполу країн-учасниць.

INTERPOL

Член Інтерполу – держава, яка була прийнята до Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол рішенням Генеральної Асамблеї більшістю у 2/3 голосів відповідно до раніше поданої заявки від імені уряду або іншого уповноваженого вищого органу виконавчої влади цієї держави.

Для співпраці кожна країна визначає орган, який буде виступати як *Національне центральне бюро*.

INTERPOL

За науковими питаннями Організація може звертатися до *радників*.

Радники призначаються Виконавчим комітетом терміном на 3 роки. Їхнє призначення вважається остаточним тільки після повідомлення про нього Генеральною асамблеєю. Кандидатури радників обираються з числа осіб, які користуються всесвітньо відомим авторитетом у будь-якій із галузей, що виявляють зацікавленість для Організації
(ст. 35 Статуту)

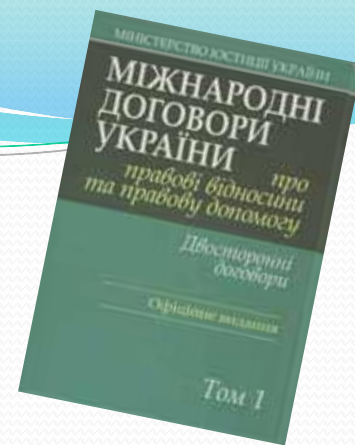
INTERPOL

Національне Центральне бюро Інтерполу (НЦБІ) (в Україні)

INTERPOL Україну було прийнято до Міжнародної Організації Кримінальної Поліції у 1992 році на 61-й сесії Генеральної асамблеї Інтерполу. Повноправним членом цієї організації наша держава стала в 1993 році після створення Національного центрального бюро Інтерполу.

За цей період пройдено нелегкий шлях становлення, розвитку і визнання українського Бюро Інтерполу як одного з передових підрозділів, що представляє інтереси держави на міжнародному рівні.

Укрбюро Інтерполу у своїй діяльності керується:

**Конституцією України,
законодавчими актами України щодо боротьби із злочинністю,
міжнародними договорами України,
Статутом та іншими нормативними документами Інтерполу,
Кримінальним процесуальним кодексом України,
нормативними актами МВС та Національної поліції.**

Питання 5.

**Міністерство юстиції України:
структура, правова основа
діяльності, основні завдання та
повноваження**

Міністерство юстиції України (Мін'юст)
є центральним органом виконавчої влади,
діяльність якого спрямовується і
координується Кабінетом Міністрів
України.

Мін'юст є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику, державну політику з питань:

- банкрутства,
- у сфері нотаріату,
- організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі - виконання рішень),
- державної реєстрації актів цивільного стану,
- державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень,
- державної реєстрації обтяжень рухомого майна,
- державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців,
- реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності,
- у сфері виконання кримінальних покарань та пробації,
- у сфері правової освіти населення;
- забезпечує формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації.

Мін'юст є державним органом з питань банкрутства.

Основними завданнями Мін'юсту є:

1) забезпечення формування та реалізація державної правової політики, політики з питань банкрутства, політики щодо функціонування електронної торгової системи;

2) забезпечення формування державної політики у сфері архівної справи і діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації;

2-1) забезпечення проведення перевірки, передбаченої Законом України «Про очищення влади»;

2-2) забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації обтяжень рухомого майна, державної реєстрації юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців, реєстрації статуту територіальної громади м. Києва, реєстрації статутів Національної академії наук та національних галузевих академій наук, державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності;

2-3) забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері організації примусового виконання рішень;

2-4) забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством;

2-8) забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері правової освіти, правової обізнаності, інформування населення, доступу громадян до джерел правової інформації;

3) здійснення загального управління у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги;

4) забезпечення представництва інтересів держави у судах України, здійснення захисту інтересів України у Європейському суді з прав людини, під час урегулювання спорів і розгляду в закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземних суб'єктів та України;

5) експертне забезпечення правосуддя;

6) організація роботи нотаріату;

7) протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (щодо нотаріусів, адвокатів та інших осіб, які надають юридичні послуги);

8) здійснення міжнародно-правового співробітництва, забезпечення дотримання і виконання зобов'язань, узятих за міжнародними договорами України з правових питань.

Мін'юст очолює Міністр, який призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Міністр має першого заступника, заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України відповідно до пропозицій Міністра. Повноваження керівника державної служби у Мін'юсті здійснює державний секретар Мін'юсту.

СТРУКТУРНІ ПІДРОЗДІЛИ МІНІСТЕРСТВА

- ❖ Патронатна служба Міністра
- ❖ Секретаріат Державного секретаря Міністерства
- ❖ Управління міжнародного співробітництва та протоколу
- ❖ Департамент публічного права
- ❖ Департамент з питань банкрутства
- ❖ Департамент міжнародних спорів
- ❖ Департамент приватного права
- ❖ Департамент з питань судової роботи
- ❖ Департамент реєстрації та систематизації правових актів
- ❖ Директорат правосуддя та кримінальної юстиції
- ❖ Департамент міжнародного права
- ❖ Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини
- ❖ Відділ з питань люстрації
- ❖ Офіс протидії рейдерству (на правах департаменту)
- ❖ Управління персоналу
- ❖ Управління внутрішньої безпеки Державної кримінально-виконавчої служби України і органів юстиції
- ❖ Лабораторія аналізу даних
- ❖ Відділ з питань запобігання та виявлення корупції
- ❖ Департамент експертного забезпечення правосуддя
- ❖ Головний спеціаліст з питань внутрішнього контролю

- ❖ Головний спеціаліст з питань територіальної оборони
- ❖ Відділ архівної справи
- ❖ Управління інформаційної політики
- ❖ Відділ по роботі з системою Державної кримінально-виконавчої служби
- ❖ Головний спеціаліст з питань цивільного захисту
- ❖ Управління забезпечення та документообігу
- ❖ Бухгалтерська служба
- ❖ Департамент нотаріату та державної реєстрації
- ❖ Відділ режимно-секретної роботи
- ❖ Департамент державної виконавчої служби
- ❖ Управління державних закупівель, договірної роботи та взаємовідносин з державними підприємствами
- ❖ Управління внутрішнього аудиту
- ❖ Головний спеціаліст з питань мобілізаційної роботи
- ❖ Управління пенітенціарних інспекцій
- ❖ Директорат стратегічного планування та європейської інтеграції

Міжрегіональні територіальні органи Міністерства юстиції

- **Південно-Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Івано-Франківськ)** – Головного територіального управління юстиції у Закарпатській області, Головного територіального управління юстиції в Івано-Франківській області, Головного територіального управління юстиції у Тернопільській області, Головного територіального управління юстиції у Чернівецькій області;
- **Центрально-Західне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Хмельницький)** – Головного територіального управління юстиції у Вінницькій області, Головного територіального управління юстиції у Житомирській області, Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області;
- **Центральне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Київ)** - Головного територіального управління юстиції у Київській області, Головного територіального управління юстиції у м. Києві, Головного територіального управління юстиції у Черкаській області;
- **Північно-Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Суми)** – Головного територіального управління юстиції у Полтавській області, Головного територіального управління юстиції у Сумській області, Головного територіального управління юстиції у Чернігівській області;

➤ **Південно-Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Дніпро)** - Головного територіального управління юстиції у Дніпропетровській області, Головного територіального управління юстиції у Запорізькій області, Головного територіального управління юстиції у Кіровоградській області;

➤ **Південне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Одеса)** – Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, Головного територіального управління юстиції у Миколаївській області, Головного територіального управління юстиції в Одеській області, Головного управління юстиції у м. Севастополі, Головного територіального управління юстиції у Херсонській області;

➤ **Східне міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м. Харків)** – Головного територіального управління юстиції у Донецькій області, Головного територіального управління юстиції у Луганській області, Головного територіального управління юстиції у Харківській області.

Питання 6.

Гендерна рівність. Нормативно-правові документи у сфері гендерної рівності.
Гендерна рівність та Національна поліція

Під *гендерною рівністю* розуміються «рівні можливості самореалізації жінок і чоловіків, гарантії дотримання прав і свобод з урахуванням особливостей статей, взаємні обов'язки та спільна відповідальність в процесі життєдіяльності».

КОНВЕНЦІЯ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ВСІХ
ФОРМ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЩОДО ЖІНОК
та
ФАКУЛЬТАТИВНИЙ ПРОТОКОЛ
ДО КОНВЕНЦІЇ З ЛІКВІДАЦІЇ ВСІХ
ФОРМ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЩОДО ЖІНОК

Головним міжнародним документом у сфері гендерної рівності є *Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок*.

Гендерна рівність є принципом політико-правового статусу людини в державі.

Її складовими є:

- ❖ рівні права жінки та чоловіка;
- ❖ рівні свободи жінки та чоловіка;
- ❖ рівні обов'язки жінки та чоловіка;
- ❖ врахування особливостей (фізіологічних, психологічних тощо) статей у політико-правовому регулюванні;
- ❖ система засобів гарантування рівності статей в державі.

Напрямами формування позитивного іміджу працівника поліції доцільно вважати:

- вдосконалення системи професійного відбору та професійно-психологічної підготовки працівників незалежно від статі;
- проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо функцій та обов'язків як самих працівників поліції, так і пересічних громадян, інформування про результати діяльності поліції, надання правової допомоги населенню;
- формування специфічної корпоративної культури поліції України.

Впровадженню гендерного підходу у діяльності Національної поліції сприятиме:

- ❖ удосконалення нормативно-правової бази з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності суспільства;
- ❖ зменшення гендерного дисбалансу серед кількісного складу поліції;
- ❖ розроблення та внесення до програм курсів підвищення кваліфікації з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
- ❖ удосконалення механізму реалізації права на захист від дискримінації за ознакою статі та дискримінації більш як за однією ознакою, однією з яких є ознака статі, розгляду випадків такої дискримінації та вжиття відповідних заходів за результатами їх розгляду.

- ЛЕКЦІЮ ЗАКІНЧЕНО.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!